

Aluehallitus 10.10.2022 § 132

§ 132

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksujen ottaminen käyttöön 1.1.2023 alkaen (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ihamäki Veli-Pekka
Markkanen Kimmo

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. ottaa käyttöön liitteenä olevat Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksut 1.1.2023 alkaen ja

2. oikeuttaa pelastusjohtajan sopimaan tarvittaessa ei-lakisääteisten tehtävien hoitamisesta perittävän maksun suuruuden tilaajan kanssa.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) määrittelee aluevaltuuston tehtäväksi muun muassa vastata hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Aluevaltuusto voi hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa hyvinvointialueen muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivaltaa ei kuitenkaan saa siirtää asioissa, joista aluevaltuuston on tässä tai muussa laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä (96 §). Lain 22 § mukaan aluevaltuuston tulee päättää mm. palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämismaksuista kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Hallintosäännön 140 § mukaan aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämismaksuista kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Pelastuslaitoksen lakisääteiset tehtävät ovat maksuttomia, ellei niitä ole erikseen säädetty maksullisiksi. Pelastustoimen maksuista on säädetty sekä pelastuslaissa että kemikaali- ja räjähdelaainsäädännössä.

Pelastuslain perusteella perittävät maksut

Pelastuslain mukaisesti maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta. Pelastuslaissa (379/2011) on määritetty eräitä suoritteita maksullisiksi siten, että pelastuslaitos voi periä maksun (96 §):

1. pelastuslain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta;
2. tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta;
3. tehtävästä, joka on muussa laissa erikseen säädetty maksulliseksi.

Lisäksi pelastuslain 99 a §:ssä säädetään öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten korvaamisesta:

- Öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumisesta vastaavalla viranomaisella sekä siihen osallistuneella tai siihen virka-apua antaneella viranomaisella on oikeus saada vahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista korvaus vahingosta vastuulliselta tai hänen vakuutusenantajaltaan sen mukaisesti kuin ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), merilaissa (674/1994), liikennevakuutuslaissa (460/2016), raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa laissa säädetään.
- Öljyvahingon torjumisesta vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeudesta saada korvaus öljyvahinkojen torjuntakustannuksista öljysuojarahastosta säädetään öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004). Torjumisesta vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeuteen saada korvaus kansainvälisestä öljyvahinkojen korvausrahastosta sovelletaan, mitä siitä on Suomea sitovasti sovittu.

Yleistä

Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan (HIKLU) pelastuslaitokset ovat ottaneet käyttöön yhdenmukaiset maksut vuoden 2020 alusta alkaen. Taksaa on päivitetty HIKLU-alueen pelastuslaitosten yhteistyössä ja siihen tehtiin teknisiä muutoksia vuoden 2021 aikana. Lisäksi maksuihin on tehty vuosittain indeksikorotus. Yhdenmukaisen asiakaspalvelun takaamiseksi pelastuslaitosten kumppanuusverkosto valmistelelee valtakunnallisesti yhdenmukaisia maksuja. Työ on vielä kesken ja valtakunnalliset yhtenevät maksut valmistunevat vuodelle 2024. HIKLU-alueen pelastuslaitosten yhteisen päätöksen perusteella vuodelle 2023 esitetään palvelumaksuja korotettavaksi kuntien peruspalvelujen hintaindeksin kehityksen perusteella 2,4 %. maksuissa käytetään alaspäin pyöristettyjä tasaeuroja.

Pelastuslain (379/2011) 96 §:n mukaisesti taksojen tulee vastata palvelun tuottamisesta aiheutuneita kokonaiskustannuksia. Tämän takia taksojen yhdenmukaistamisessa on käytetty HIKLU-alueen pelastuslaitosten halvimman maksun periaatetta. Maksut on laskettu valtakunnallisten ohjeiden ja vakiintuneiden käytäntöjen mukaisesti yhdenmukaisilla määräytymisperusteilla.

Valvontatehtävistä perittävien maksujen määräytymisperusteet

Maksut vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää. Valvontatoimenpiteiden maksu koostuu perusosasta sekä tuntiveloituksesta. Valvontakohteissa perusosa sisältää kaksi tuntia kohteessa tehtyä tarkastustyötä. Kaksi tuntia ylittävältä työajalta peritään

tuntiveloitus jokaiselta alkavalta tunnilta. Yhdestä palotarkastuksesta laskutetaan korkeintaan kahden päivän työtunnit (15 tuntia). Asuinrakennuksissa perusosa sisältää yhden tunnin työtä. Tarkastusveloitusten lisäksi ei peritä matkakustannuksia. Alueen sisällä matkat lähimmästä palvelupisteestä ylittävät harvoin 50 km ja asiakkaiden tasavertaisuuden takia ei peritä matkakustannuksia.

Asuinrakennusten yleisestä palotarkastuksesta ei peritä maksua. Asiakkaan pyytämä ylimääräinen palotarkastus on maksullinen. Lisäksi rakennuksen käyttöönottoon liittyvä palotarkastus eli erityinen palotarkastus on pelastussuunnitelmavollisille taloyhtiöille (asuinrakennukset, joissa on vähintään kolme huoneistoa) maksullinen. Muille asuinrakennuksille erityinen palotarkastus on maksuton. Erityinen palotarkastus tehdään, jos rakennusluvan myöntävä viranomaisen on lupapäätöksessä edellyttänyt palotarkastusta ennen käyttöönottoa.

Valvontakäynnin työtunnin kokonaiskustannuksen määrittelyssä on huomioitu palkan lisäksi sivukulut (lomaraha + tapaturmavakuutusmaksu + KUEL-maksu + sosiaalimaksut) sekä vyörytettyä valvontaa tekevän henkilöstön suhteessa pelastuslaitoksen toiminnan yleiskulut (tilat, sähkö, tietoliikenne, hallinto, ajoneuvo- ja polttoainekulut jne.). Kustannuslaskentaa varten on määritelty alueen pelastustoimessa valvontaan käytetyt henkilöresurssit. Tukipalvelujen ja vuokrien, sähkön, kunnossapidon yms. kulut on vyörytetty henkilöresurssien suhteessa pääprosesseille. Tällä perusteella laskettiin yhden valvontatoimintaan käytetyn henkilötyövuoden kokonaiskustannus. Yhden henkilötyövuoden tehollisia työtunteja laskettaessa on vuosituntimäärästä vähennetty lomat ja keskimääräiset sairauspoissaolot.

Edellä mainittujen määräytymisperusteiden mukaan vuonna 2020 HIKLU-alueen pelastuslaitosten halvimmaksi valvontamaksuksi muodostui Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tuntihinta, jonka suuruus oli 49,20 €. Maksuja on sen jälkeen tarkastettu kuntien peruspalveluiden hintaindeksin kehityksen perusteella vuodelle 2021 (+2,0 %) ja vuodelle 2022 (+2,5 %). Taksaa esitetään korotettavaksi vuodelle 2023 (+2,4 %), jolloin korotettu tuntihinta vuodelle 2023 olisi alaspäin pyöristettynä 52,00 €.

Muun lainsäädännön perusteella perittävät maksut

Muussa laissa säädettyjä maksullisia tehtäviä ovat mm. lain vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) mukaiset kemikaalien vähäisen käytön ja varastoinnin ilmoituksen käsittely sekä tarkastus, valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) mukainen öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastus sekä valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) mukaiset tarkastukset. Lain 390/2005 131 § mukaan pelastusviranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päättää aluevaltuusto siten kuin hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään. Näiden suoritteiden tuntihinta on sama kuin pelastuslain mukaisten valvontatoimenpiteiden. HIKLU-alueen pelastuslaitosten kemikaalivalvonnan asiantuntijat ovat määrittäneet edellä mainittuihin toimenpiteisiin kuluva tyypillisen ajan ja hinta on määritelty tämän perusteella. Taksan pohjana oleva tuntihinta ja sen korotusperuste on sama kuin pelastuslain mukaisten valvontatehtävien.

Kuluttajakauppaan hyväksytyjen ilotulitteiden käytöstä tehtävän ilmoituksen käsittelystä ei peritä maksua, jotta kynnys ilmoituksen tekemiseen on mahdollisimman alhainen.

Erheellisten paloilmoitustehtävien maksullisuus

Maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen hälytyksen (ERHE) ja alueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan sen. Erheellisistä paloilmoituksista peritään maksu 12 kk aikana tulleesta kolmannelta erheellisestä tehtävästä lähtien. Maksu saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Maksun suuruus on laskettu määrittämällä:

- ERHE-tehtävien osuudella vyörytetty pelastushenkilöstön työaikakustannukset,
- pelastuslaitoksen polttoainekulut sekä
- tehtävien työtuntien osuudella vyörytetyt sopimuspalokuntien vuosikustannukset.

Tätä laskentamallia on käytetty suurimmassa osassa Suomen pelastuslaitoksia, ja sitä on arvioitu useita kertoja vuoden 2011 jälkeen hallinto-oikeudessa. Laskentamalli on todettu oikein perustelluksi. Yksittäisen ERHE-tehtävän maksua arvioitaessa voidaan soveltaa Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §. Kyseisen pykälän mukaan yhden tai useamman viranomaisen samanlaatuisista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteen tuottamisesta aiheutuva kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaisen kiinteän maksun suuruutta määrittäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus.

Keskimääräinen ERHE-kulu saadaan laskemalla vakinaisen henkilöstön ja sopimuspalokuntien kulujen tehtävien työtunneilla painotettu keskiarvo. Edellä esiteltyjen määräytymisperusteiden mukaan HIKLU-alueella halvimmaksi erheellisten paloilmoitusten maksuksi vuodelle 2020 muodostui Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen maksu, jonka suuruus oli 1127,94 €. Taksaa on sen jälkeen tarkastettu kuntien peruspalveluiden hintaindeksin kehityksen perusteella vuodelle 2021 (+2,0 %) ja vuodelle 2022 (+2,5 %). Maksua esitetään korotettavaksi vuodelle 2023 (+2,4 %), jolloin erhemaksuun suuruus vuodelle 2023 olisi pyöristettynä 1206,00 €.

Vuosittain valvontamaksuja on kerätty asiakkailta hieman alle 200 000 € ja erheellisistä paloilmoituksista laskutettu yli 100 000 €. Valvontatehtävien määrä kasvaa vuosittain ja sitä myötä niistä kertyvä tulo samalla ja niihin kohdistuvat menot. Erheellisten paloilmoitusten osalta pyritään vaikuttamaan siihen, että niitä ei tulisi ja maksu tai maksun uhka vaikuttaa vakiintuneen samalle tasolle paloilmoitinkohteiden lisääntyessä. Öljyvahinkoihin liittyvissä maksutuotoissa on merkittävää vuotuista vaihtelua riippuen siitä, millaisia öljyvahinkoja on kyseiseen vuoteen osunut. Pelastuslaitoksen tulokseen ei öljyvahingon aiheuttajalta perittävästä kustannuksista ole merkittävää vaikutusta, koska vastaava määrä on ollut pääosin ylimääräisiä menoja.

Muut maksut

Lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastuslaitos voi hoitaa myös sellaisia ei-kiireellisiä tehtäviä, jotka eivät vaaranna hälytysvalmiutta. Tällaisista tehtävistä voidaan periä pelastuslaitoksen hinnaston mukainen maksu. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että palvelumaksujen rakenne säilytetään ennallaan niin, että kalusto- ja henkilöstövuokrausta koskeva osuus on erillisessä liitteessä, joka toimitetaan vain pyynnöstä vuokraamiseen oikeutetuille tahoille. Kalusto- ja henkilövuokrauksen maksujen osalta tunti- ja vuokraushintoihin ei esitetä korotuksia vuodelle 2023. Kalusto- ja henkilövuokrausta koskevaan liitteeseen on tarkennettu ainoastaan öljyntorjunta-alueksia koskeva osuus lisäämällä hinnastoon tuntimaksun lisäksi päivämaksu.

Tyypillisiä pelastuslaitokselle esitettyjä tehtäviä ovat mm. erilaisista vika- tai häiriötilanteista johtuvat turvavartiointit, joista toiminnanharjoittaja on itse vastuussa, mutta hänellä ei ole tarvittavaa osaamista ja kalustoa. Lisäksi pelastuslaitoksella on käytössä sellaista kalustoa, jota voi olla hankala muutoin saada ja jota tällöin voidaan vuokrata asiakkaalle lyhytaikaista käyttöä varten. Vuokraustilanteita syntyy myös tehtävissä, joissa pelastuslaitoksen kalustoa on tarkoituksenmukaista jättää jälkivahingontorjuntakäyttöön, jolloin vahingontorjuntatyö ei keskeydy.

Joissakin tilanteissa pelastuslaitos on oikeutettu korvaukseen vahingonaiheuttajalta, tällöin käytetään maksuperusteena pelastuslaitoksen kiireettömien palveluiden palveluhinnastoa.

Koulutustapahtumista ja turvavartiointeista voidaan tilaajan kanssa sopia kiinteä hinta tai muu maksuperuste, jolloin pelastusjohtaja vahvistaa hinnan.

Hyvinvointialuelain 22 § kohdan 8 nojalla on aluevaltuuston tehtävänä päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Liitteet

- 1 Pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksut 1.1.2023 alkaen

Oheismateriaali

Tiedoksi

Päätöshistoria